

Συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ 4/2012

(Άρθο 77 παρ. 5 εδ. δ' του Ν.3852/2010)

Προς

κύριο Γιώργο Καμίνη, Δήμαρχο Αθηναίων

Θέμα: Αιτήματα σχετικά με την Δημοτική Αγορά Κυψέλης

Σχετικές διατάξεις: Άρθρα 5, 24, 25, 102 του Συντάγματος, Ν.3028/2092, (ΦΕΚ Α' 153/28.6.2002, Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς), Άρθρα 76, 77 και 78 Ν.3852/2010 (ΦΕΚ Α' 87/7.6.2010, Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης), Α.Ν. 263/1968 (ΦΕΚ Α' 12/23.1.1968, Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως των διατάξεων περί δημοσίων κτημάτων), Υπουργική απόφαση ΥΠΠΟ/ΔΝΣΑΚ/81792/2115 (Φ.Ε.Κ. Β' 1580/16.11.2005) “Χαρακτηρισμός ως μνημείου της ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΥΨΕΛΗΣ που βρίσκεται στο 6ο Δημοτικό Διαμέρισμα του Δήμου Αθηναίων και συγκεκριμένα στο οικοδομικό τετράγωνο που ορίζεται από τον πεζόδρομο της Φωκίωνος Νέγρη και τις οδούς Σποράδων, Σύρου και Ζακύνθου, φερόμενης ιδιοκτησίας Δήμου Αθηναίων”

Προτάσεις: Ανακοίνωση αποτελεσμάτων δημόσιας διαβούλευσης για την χρήση της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης | επαναλειτουργία Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, ώστε να διασφαλιστεί ο δημόσιος προορισμός της ως νεότερο μνημείο | εξακολούθηση παροχής εθελοντικών κοινωνικών υπηρεσιών, όπως το ανοιχτό σχολείο εκμάθησης Ελληνικής γλώσσας, σε συνεννόηση με το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών | υπαγωγή των δράσεων κοινωνικής κουζίνας στην εποπτεία εθελοντισμού του Δήμου Αθηναίων | εξέταση δυνατότητας αδειοδότησης της λειτουργίας μιας λαϊκής αγοράς βιολογικών προϊόντων είτε στην Δημοτική Αγορά Κυψέλης, είτε στην πλατεία Κυψέλης | εξέταση συνδιαχείρισης των εκδηλώσεων της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, από κοινή επιτροπή συμμετοχής εκπροσώπων του Δήμου και των τοπικών φορέων, με ευρεία αντιπροσωπευτικότητα, ώστε να διασφαλιστεί η συνέχιση πολιτιστικών εκδηλώσεων και συνελεύσεων στον χώρο αυτόν, με κριτήρια πλουραλισμού, ίσης μεταχείρισης και αποφυγής διακρίσεων | ίδρυση αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρίας για την συνδιαχείριση | Καταγραφή αντικειμένων που βρίσκονται στην Δημοτική Αγορά Κυψέλης, ώστε να διευκρινιστεί ποιά από αυτά αφιερώθηκαν σε δημόσιους σκοπούς | ακολουθήση διαδικασίας έκδοσης πρωτοκόλλου διοικητικής αποβολής για την αντιμετώπιση των καταλήψεων κτιρίων, στις περιπτώσεις που είναι εφικτό, ώστε η σχετική απόφαση να λαμβάνεται από το Δημοτικό Συμβούλιο και να υπάρχει δυνατότητα δικαστικού ελέγχου της, αλλά και νόμιμης εκτέλεσής της.

Αθήνα 2012

Γραφείο Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης

Δημαρχιακό Μέγαρο Αθηνών, Αθηνάς αρ. 63, Πλατεία Εθνικής Αντίστασης (Κοτζιά), Αθήνα 15502

τηλ.: 210-3722181 | fax: 210-3722358 | e-mail: symparastatis@cityofathens.gr | www.cityofathens.gr/symparastatis

Περιεχόμενα

I. Εισαγωγή

II. Υπόβαθρο της πρότασης

A. Η Δημοτική Αγορά Κυψέλης

B. Η διακοπή της λειτουργίας

Γ. Η υποβολή καταγγελιών

III. Αιτήματα και απόψεις

A. Η Κίνηση Κατοίκων της 6ης Δημοτικής Κοινότητας

B. Η δημοτική αρχή

Γ. Οι άλλες συλλογικότητες

IV. Νομική ανάλυση

A. Συνταγματικό δίκαιο

*B. Ο Ν.3028/2002 για την προστασία των Αρχαιοτήτων
και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς*

Γ. Η διαδικασία διοικητικής αποβολής

IV. Συμπεράσματα

V. Οι ειδικές προτάσεις

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ

I. Εισαγωγή

1.1. Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του περί διατύπωσης προτάσεων βελτίωσης της δημοτικής διοίκησης και των σχέσεών της με το κοινό, επ' ευκαιρία σημαντικών προβλημάτων κακοδιοίκησης που ο ίδιος εντοπίζει (άρθρο 77 παράγραφος 5 εδάφιο γ' Ν.3852/2010), διατυπώνει την παρούσα ειδική πρόταση που υποβάλλεται, κατά τον νόμο, στον Δήμαρχο και κοινοποιείται στο Δημοτικό Συμβούλιο και τον Γενικό Γραμματέα του Δήμου Αθηναίων.

1.2. Η πρόταση επιλαμβάνεται των ζητημάτων που αφορούν την διακοπή της λειτουργίας της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης. Τα ζητήματα αυτά έχουν διχάσει συλλογικότητες και άτομα, τα οποία εκφράζουν εντελώς διαφορετικές απόψεις για την αποτίμηση της λειτουργίας του χώρου κατά τα τελευταία έτη, αλλά και για τις δυνατότητες μελλοντικής επαναλειτουργίας της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης. Παράλληλα, το ζήτημα της επέμβασης της αστυνομικής επιχείρησης κατόπιν πρόσκλησης της δημοτικής αρχής για την ανακατάληψη της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, καθώς και η σφράγιση του χώρου, έχουν προκαλέσει αντιδράσεις, θετικές και αρνητικές, οι οποίες οδήγησαν και σε καταγγελίες που υποβλήθηκαν ή κοινοποιήθηκαν στο Γραφείο Συμπαραστάτη του Δημότη. Η Δημοτική Αγορά Κυψέλης έχει καταστεί αντικείμενο συγκρουσιακής αντιμετώπισης από όλες τις πλευρές, χωρίς η διενέργεια δημόσιας διαβούλευσης να έχει αποδώσει μέχρι στιγμής γνωστά αποτελέσματα για την εξεύρεση μιας κοινής συνισταμένης. Η Δημοτική Αγορά Κυψέλης, παρά την ευρύτατη την δημόσια συζήτηση παραμένει ένας κλειστός, απροσπέλαστος κι αναξιοποίητος δημοτικός χώρος, ενώ η διαιώνιση αυτής της κατάστασης συνιστά ένα σημαντικό πρόβλημα κακοδιοίκησης, γεγονός που ιδρύει την σχετική αρμοδιότητα του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης, για διατύπωση Ειδικής Πρότασης προς την δημοτική αρχή.

1.3. Στο πλαίσιο αυτό, ύστερα από την καταγραφή του προβλήματος, των εκατέροθεν απόψεων, αλλά και του νομικού πλαισίου και των πρακτικών δυνατοτήτων που υφίστανται για την ορθή χρήση της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, με πλήρη σεβασμό στο διακριτό σκοπό της δημόσιας διαβούλευσης και τον γνωμοδοτικό ρόλο άλλων θεσμών, όπως το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών, υποβάλλουμε την παρούσα Ειδική Πρότασή στον Δήμαρχο Αθηναίων, με στόχο την παροχή μιας αμερόληπτης, αντικειμενικής κι ανεξάρτητης κρίσης και λύσης, για την βελτίωση της σχέσης της δημοτικής διοίκησης με το κοινό και την επίλυση των σχετικών προβλημάτων.

II. Υπόβαθρο της πρότασης

A. Η Δημοτική Αγορά Κυψέλης

2.1. Κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου, η Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου Αθηναίων είχε εκπονήσει ευρύτερο σχέδιο κατασκευής αγορών σε συνοικίες. Στο πλαίσιο αυτού του σχεδίου, το έτος 1935 οικοδομήθηκε το κτίριο της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, στον πεζόδρομο της Φωκίωνος Νέγρη, με στόχο την αποσυμφόρηση της Κεντρικής Αγοράς των Αθηνών (Βαρβακείου), επί δημαρχίας Κ. Κοτζιά. Η Δημοτική Αγορά Κυψέλης αποτελεί ένα δημόσιο κτίριο, συνοικιακής κλίμακας, χαρακτηριστικό δείγμα του αθηναϊκού μοντερνισμού, με πολλά κλασικιστικά στοιχεία, όπως: συμμετρία στις όψεις, γείσο και ορθομαρμάρωση καθώς και παραστάδες με γύψινα κιονόκρανα. Πρόκειται για μονώροφο κτίριο που συγκροτείται από κεντρικό υπερυψωμένο χώρο κίνησης με εκατέρωθεν, κατά μήκος διατεταγμένους, χώρους καταστημάτων. Εκτός από τα εσωτερικά καταστήματα υπάρχουν και καταστήματα με εξωτερική πρόσβαση¹. Ο στεγασμένος

¹ “Αποκατάσταση και ανάπλαση της Δημοτικής Αγοράς της Κυψέλης”, διπλωματική εργασία, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Ομάδα μελέτης: Χριστίνα Γιαννοπούλου, Ιωάννα Τσίμπου, Τζένη Χαλκιαδάκη, Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Ελένη Πορτάλιου, σύμβουλοι καθηγητές: Ελευθερία Τσακανίκα, Βασίλης Τσούρας, Νοέμβριος 2008.

χώρος είναι περίπου 1.000 τ.μ. Σύμφωνα με άλλη περιγραφή², η Δημοτική Αγορά της Κυψέλης συγκροτείται από ένα κεντρικό, διπλού ύψους χώρο κίνησης, πρόσβασης στα μαγαζιά και στάσης, πάνω σ' ένα διαμήκη άξονα με δύο μεγάλες εισόδους στις στενές πλευρές και μικρότερες εισόδους στις άλλες δύο. Η περίμετρος έχει μαγαζιά στραμμένα στο εσωτερικό και ορισμένα στους περιβάλλοντες δρόμους. Πρόκειται για ένα είδος στεγάστρου, ένα διαπερατό χώρο, που αδειάζει και γεμίζει συνεχώς με κόσμο, υλοποιώντας μια σχέση αλληλουχίας ανάμεσα στο κεντρικό κλίτος και τις μικρές μονάδες με ανοιχτό μέτωπο σ' αυτόν. Το μέρος αυτό υπήρξε για χρόνια χώρος κοινωνικής επαφής και συνάντησης των κατοίκων. Στην αγορά της Κυψέλης στεγάζονταν καταστήματα μικρού μεγέθους (ψαράδικα, μανάνικα, κρεοπωλεία), με φρέσκα προϊόντα, όπου ο αγοραστής είχε άμεση εποπτεία τιμών και ποιότητας, διαμορφώνοντας καταναλωτική συνείδηση. Το κτίριο καταγράφεται και ως κύτταρο της ιστορικής μνήμης των κατοίκων της Κυψέλης και τοπόσημο, καθώς αποτελεί σημείο αναφοράς μιας ιστορικής περιοχής της Αθήνας. Η λειτουργία της αγοράς ακολούθησε φθίνουσα πορεία, με τα καταστήματα που φιλοξενούνταν σε αυτήν να κλείνουν σταδιακά, σύμφωνα με δημοσίευμα³ λόγω των υψηλών ενοικίων που επέβαλε ο Δήμος Αθηναίων. Το τελευταίο κατάστημα της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης αναφέρεται ότι έκλεισε το 2002. Σύμφωνα με διπλωματική εργασία⁴, η λειτουργία της Αγοράς έπαυσε το 2003, ύστερα από μερικά χρόνια υπολειτουργίας, ενώ άλλες πηγές⁵ αναφέρουν ότι η Αγορά είχε εγκαταλειφθεί από την εποχή των σεισμών του 1999.

2.2. Στις 25.10.2004, το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Αθηναίων αποφάσισε την εκπόνηση τεχνικής – οικονομικής και κυκλοφοριακής μελέτης αξιοποίησης της αγοράς της Κυψέλης. Κατά τους πρώτους μήνες του έτους 2005, διαδίδονταν φερόμενα σχέδια του Δήμου Αθηναίων για κατεδάφιση του κτιρίου της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης και την ανόρθωση πολυόροφου κτιρίου γραφείων, εμπορικού κέντρου και υπόγειου χώρου στάθμευσης οχημάτων, εμβαδού 1.180 τ.μ. Στις 9.3.2005, πραγματοποιήθηκε στην περιοχή εκδήλωση με θέμα: “Η ποιότητα ζωής των κατοίκων της Κυψέλης και η σημασία της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης”, η οποία διοργανώθηκε από συντονιστική επιτροπή φορέων της Κυψέλης και την οποία παρακολούθησαν κάτοικοι της Κυψέλης. Ομιλητές ήταν επιστήμονες και εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών, ενώ κάτοικοι που μίλησαν εξέφρασαν την έντονη αγωνία τους για την τύχη της Αγοράς και την διαρκώς υποβαθμιζόμενη ποιότητα ζωής στην Κυψέλη.

2.3. Στις 22.9.2005 έγινε ομόφωνα δεκτή από το Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων, με αρ. Πρακτικού 30/22.9.2005 (αρ. θέματος 7ο), η εισήγηση της Διεύθυνσης Νεώτερης και Σύγχρονης Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς, κατόπιν πρότασης της Εφορίας Νεωτέρων Μνημείων υπέρ του χαρακτηρισμού της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης ως διατηρητέου Μνημείου. Το αίτημα υποβλήθηκε στις 24.10.2004 από τον Σύλλογο “οι Φίλοι της Κυψέλης”, ενώ στις 25.10.2004 ακολούθησε παράσταση του Συλλόγου αυτού, καθώς και του Πολιτιστικού Συλλόγου Κυψέλης, στο Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Αθηναίων, για να αποτραπεί η ανάθεση οικομικοτεχνικής μελέτης με σκοπό τη δημιουργία εμπορικού κέντρου με υπόγειο χώρο στάθμευσης αυτοκινήτων στο σημείο της Δημοτικής Αγοράς. Στη συνέχεια, ο Πολιτιστικός Σύλλογος Κυψέλης κατέθεσε αίτηση στην Εφορία

Διαθέσιμη στην ιστοθέση: <http://www.greekarchitects.gr/gr/ολες-2009/αποκατάσταση-και-ανάπλαση-της-δημοτικής-αγοράς-της-κυψέλης-id3472>

² Ε.Πορτάλιου, “Η Δημοτική Αγορά της Κυψέλης. Ευάλωτοι χώροι νοσηματοδοτούν το μέλλον”, περιοδικό Αρχιτέκτονες, τεύχος 63, περίοδος Β, Μάιος/Ιούνιος 2007, σελ. 76, διαθέσιμο στην ιστοθέση: http://www.sadas-pea.gr/old/ARXITEKTONES_63.pdf

³ Κατερίνα Ροββά, “Κυψέλη πολιτισμού στην Κυψέλη”, Έθνος, 16.2.2007

⁴ “Αποκατάσταση και ανάπλαση της Δημοτικής Αγοράς της Κυψέλης”, ό.π.

⁵ Ο.Κλώντζα, “Η Δημοτική Αγορά Κυψέλης ξανά στην ευθύνη του Δήμου Αθηναίων”, Το Βήμα, 23.8.2012, <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=471691>. Θ.Χειμωνάς, “Μια κατάληψη στην Κυψέλη”, Τα Νέα, 30.8.2012 <http://www.tanea.gr/gnomes/?aid=4748398>. Μ.Μπούργος, “Η Δημοτική Αγορά Κυψέλης “δεν θα πεθάνει””, <http://www.environment.gr/magazine/index.php/apocisthesismenu/ximerinoskatigoria/item/337-dimotikiagorakupselis-antidراس>

Νεώτερων Μνημείων για την αναγνώριση του παραδοσιακού χαρακτήρα του κτιρίου και ταυτόχρονα ζήτησε τη συμπαράσταση της Ελληνικής Εταιρείας για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, καθώς και καθηγητών των πολυτεχνικών σχολών⁶.

2.4. Τον Οκτώβριο του 2005, ο τοπικός Τύπος κατέγραψε ότι “σύμφωνα με την Δήμαρχο αλλά και άλλα στελέχη του Δήμου Αθηναίων έγινε γνωστό ότι το κτίριο θα ανακαινισθεί και θα στεγάσει πολιτιστικές δραστηριότητες και μικρές επιχειρήσεις άνεργων γυναικών”⁷.

2.5. Στις 16.11.2005 δημοσιεύθηκε η απόφαση του Υφυπουργού Πολιτισμού αρ. ΥΠΠΟ/ΔΝΣΑΚ/81792/2115 με τίτλο: “Χαρακτηρισμός ως μνημείου της ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΥΨΕΛΗΣ που βρίσκεται στο 6ο Δημοτικό Διαμέρισμα του Δήμου Αθηναίων και συγκεκριμένα στο οικοδομικό τετράγωνο που ορίζεται από τον πεζόδρομο της Φωκίωνος Νέγρη και τις οδούς Σποράδων, Σύρου και Ζακύνθου, φερόμενης ιδιοκτησίας Δήμου Αθηναίων” (Φ.Ε.Κ. Β', 1580/16.11.2005). Η απόφαση του Υφυπουργού ελήφθη στις 24.10.2005 και χαρακτήρισε ως μνημείο την Δημοτική Αγορά Κυψέλης, “διότι αποτελεί εξαιρετικό δείγμα δημοσίου κτιρίου”. Στο κείμενο της απόφασης αναφέρονται τα εξής:

“Η Δημοτική Αγορά Κυψέλης διαθέτει τον χαρακτήρα ενός κτιρίου στο οποίο τα εμπορεύματα έφεραν ακόμη ενεργά το χρηστικό στοιχείο. Η συναλλαγή ήταν μια πραγματική ανάγκη και οι αγοραστές γνώριζαν ενδεχομένως τους καταστηματαρχες. Γι' αυτό, πλην της αρχιτεκτονικής, τυπολογικής και μορφολογικής αξίας, είναι φορέας της ιστορίας ενός τύπου εμπορίου που η γενικευμένη σύγχρονη εμπορευματοποίηση απαξιώνει και εξαφανίζει. Επίσης η Αγορά αποτελεί χαρακτηριστικό κτίσμα του μοντέρνου κινήματος που κατορθώνει να ενσωματώνει με επιτυχία ιστορικές αναφορές από τον κλασικισμό. Αποτελεί σημείο αναφοράς για τους κατοίκους και είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την καθημερινή ζωή. Η Δημοτική Αγορά Κυψέλης είναι ένα μοναδικό τοπόσημο για την Κυψέλη που οι κάτοικοι αναγνωρίζουν αλλά και χρησιμοποιούν, για να προσδιορίσουν την γειτονιά ως έννοια και ταυτόχρονα τη θέση αυτών των ιδιών σε αυτό το συμβολικό χώρο της τοπικής κοινότητας.”

2.6. Στις 14.12.2005, ο Πολιτιστικός Σύλλογος Κυψέλης απευθυνόμενος με επιστολή προς τον Πολιτισμικό Οργανισμό του Δήμου Αθηναίων υπέβαλε προτάσεις για την αξιοποίηση της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, ζητώντας να αποτελέσει ένα Κέντρο Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού, στο οποίο να περιλαμβάνονται: αίθουσα πολλαπλών χρήσεων για συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις και κινηματογραφικές προβολές, δανειστική βιβλιοθήκη με αναγνωστήριο, αίθουσα για συναντήσεις των συλλόγων και σωματείων της περιοχής, χώρος για εκθέσεις εικαστικών έργων. Στην επιστολή, ο Σύλλογος προτείνει οι τεχνικές παρεμβάσεις στο κτίριο να λάβουν χώρα μετά τη σύνταξη κτιριολογικού προγράμματος, στο οποίο θα περιγράφονται οι χρήσεις της Αγοράς. Ήδη σε εκείνη την επιστολή, ο Σύλλογος έχει παρουσιάσει την διάκριση ανάμεσα, αφενός, σε προτεινόμενες χρήσεις που αφορούν την υποδοχή δραστηριοτήτων του Δήμου Αθηναίων με ευθύνη λειτουργίας του Πολιτισμικού Οργανισμού (δραστηριότητες Πολιτισμικού Οργανισμού, Δημοτικής Βιβλιοθήκης, Δημοτικού Ιατρείου, εκστρατείες ενημέρωσης δράσεων όπως λ.χ. αιμοδοσία κ.τ.λ.), αφετέρου σε προτεινόμενες χρήσεις που αφορούν την υποδοχή δραστηριοτήτων της τοπικής κοινωνίας, όπως των πολιτιστικών και τοπικών συλλόγων Κυψέλης, προσκόπων, κινηματογραφικής λέσχης κλπ.

2.7. Στις 10.12.2006 καταγράφεται πρωτοβουλία των κατοίκων – μελών των συλλόγων “Φίλοι της Κυψέλης”, “Αρκάδες της Κυψέλης” και “Πολιτιστικός Σύλλογος Κυψέλης”, με συμπαραστάτες μέλη από την δημοτική παράταξη “Ανοιχτή Πόλη” και άλλους κατοίκους⁸, για τον καθαρισμό της

⁶ Σ.Κοκκινάκη, “Αναδρομή στο θέμα της δημοτικής αγοράς της Κυψέλης”, Πρόεδρος Πολιτιστικού Συλλόγου Κυψέλης 11.5.2007, κείμενο διαθέσιμο σε: <http://www.asda.gr/elxoro/kipsagora.htm>

⁷ “Νέα της Κυψέλης”, Οκτώβριος 2005

⁸ Σ. Κοκκινάκη, “Αναδρομή στο θέμα της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης”, ό.π.

Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, που είχε “νεκρώσει” για δύο χρόνια. Καταγράφεται σε διάφορες πηγές ότι η πρωτοβουλία είχε τη στήριξη 4.000 υπογραφών πολιτών της συνοικίας. Σύμφωνα με σχετικό δημοσίευμα⁹, η καθαριότητα επρόκειτο να ολοκληρωθεί εντός της επόμενης ημέρας και, στη συνέχεια, οι χώροι επρόκειτο να ζωντανέψουν με εκθέσεις, συζητήσεις και συναυλίες που θα διαρκούσαν έως τις 27.12.2006. Ωστόσο, σύμφωνα με το δημοσίευμα, η απόφαση για την χρήση του κτιρίου δεν είχε ακόμη ληφθεί, ενώ καταγράφεται η πρόταση της δημιουργίας ενός διαχειριστικού φορέα, με ευθύνη του Δήμου Αθηναίων και με τη συμμετοχή των κατοίκων. Σύμφωνα με επόμενα δημοσιεύματα¹⁰, οι δραστηριότητες στην Δημοτική Αγορά Κυψέλης συνεχίστηκαν στις αρχές του 2007, με “έκθεση – εικαστική παρέμβαση” καλλιτεχνών, ενώ τον Φεβρουάριο του 2007 ακολούθησε ένα πρόγραμμα εκδηλώσεων με εικαστικές δράσεις, αλλά και διαλέξεις για περιβαλλοντικά και πολιτισμικά θέματα. Μέσα στα επόμενα χρόνια, καταγράφεται στην αυτοδιαχειριζόμενη ιστοσελίδα¹¹ της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης ένα πρόγραμμα μόνιμων δραστηριοτήτων: λογοτεχνική βραδιά κάθε Τρίτη, προβολές ταινιών κάθε Τετάρτη, Δευτέρα έως και Παρασκευή 20:00-22:00 μαθήματα Ελληνικών για μετανάστες από το “Ανοιχτό Σχολείο” της Αγοράς. Κάθε Σάββατο 09:00-14:00 λειτουργούσε Αγορά Βιοκαλλιεργητών, ενώ κάθε Παρασκευή στις 19.30-21:30 λειτουργούσε Δανειστική Βιβλιοθήκη. Σύμφωνα με σχετικές αναρτήσεις της ιστοσελίδας, στον χώρο πραγματοποιούνταν και συνελεύσεις πολιτικών φορέων. Οι κανόνες της αυτοδιαχείρισης του χώρου είχαν καταγραφεί σε ένα κείμενο με τίτλο “Κανόνες λειτουργίας της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης”, στο οποίο αναφέρεται ότι η τακτική συνέλευση πραγματοποιείται την τελευταία, συνήθως, Κυριακή του μήνα στις 18.00, το συντονιστικό συνεδριάζει κάθε Τρίτη στις 20.30, ενώ “όποιοι έχουν βάρδια, έχουν και την ευθύνη της αγοράς. Δεν δικαιούται κανείς χωρίς τη σύμφωνη γνώμη της βάρδιας να ανοίγει την Αγορά. Η βάρδια καταγράφει τα έσοδα/έξοδα σε βιβλίο και παραδίδει τα χρήματα σε κάποιον ταμεία ή στο Συντονιστικό”¹².

2.8. Στις 30.5.2007 πραγματοποιήθηκε συνάντηση του Συντονιστικού της Πρωτοβουλίας Κατοίκων για την Δημοτική Αγορά Κυψέλης με τον Αντιδήμαρχο Αθηναίων κ. Χρόνη Ακριτίδη. Αντικείμενο της συνάντησης αποτέλεσαν αιτήματα για άμεσες παρεμβάσεις στο κτίριο, όσον αφορά τη λειτουργικότητά του, την ασφάλεια και την δημόσια υγεία. Συγκεκριμένα, τα αιτήματα των κατοίκων επικεντρώθηκαν στον καθαρισμό των σωλήνων απορροής όμβριων υδάτων, στην επισκευή της μόνωσης της ταράτσας, την αποξήλωση τμημάτων του σοβά, την απομάκρυνση χαλασμένων ψυγείων και πρόσθετων σιδηροκατασκευών. Επίσης, επισημάνθηκε η ανάγκη περιμετρικού καθαρισμού της Αγοράς από ειδικά συνεργεία του Δήμου. Σύμφωνα με σχετικό δελτίο τύπου του Συντονιστικού της Πρωτοβουλίας, η απάντηση του Αντιδημάρχου στα παραπάνω αιτήματα ήταν καταρχήν θετική και δεσμεύθηκε να απαντήσει την επόμενη εβδομάδα για την έναρξη των εργασιών, εκτός από το ζήτημα της μόνωσης, το οποίο επιφυλάχθηκε να εξετάσει. Σε μεταγενέστερο δημοσίευμα¹³ καταγράφεται δήλωση μέλους της πρωτοβουλίας πολιτών ότι για την πλήρη ανακαίνιση της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης “*περιλαμβάνεται κονδύλι περίπου 800.000 ευρώ στο τεχνικό πρόγραμμα του Δήμου Αθηναίων*”, σύμφωνα με φερόμενη δήλωση του αντιδημάρχου Μελετών και Κατασκευών κ. Ακριτίδη.

2.9. Τον Μάρτιο του 2008, ύστερα από πρόταση του Δημοτικού Συμβούλου κ. Π. Μπέη, συστήθηκε Διαπαραταξιακή Επιτροπή, ώστε να καταγραφούν οι προτάσεις των τεσσάρων δημοτικών παρατάξεων για το μέλλον της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης¹⁴. Η επιτροπή συνεδρίασε άπαξ στις 29.10.2008 και υπήρξαν τέσσερις διαφορετικές προτάσεις. Η κατά πλειοψηφία απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου πρότεινε την αναβίωση της παλιάς φυσιογνωμίας της ιστορικής Αγοράς και

⁹ *Χαρά Τζαναβάρα*, “Ανθρώπινη ασπίδα στην αγορά της Κυψέλης”, Ελευθεροτυπία, 12.11.2006.

¹⁰ Ελευθεροτυπία, 24.1.2007

¹¹ <http://agorakypselis.gr/>

¹² Κανόνες λειτουργίας της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, σε: <http://www.asda.gr/elxoro/kipsagora3.htm>

¹³ *Ι. Διαμαντή*, “Η οικουμενική πρωτοβουλία κατοίκων έσωσε την αγορά της Κυψέλης”, Η Καθημερινή, 14.12.2007, κείμενο διαθέσιμο στην ιστοθέση: http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_ell_4_14/12/2007_252444

¹⁴ *Α. Χατζηγεωργίου*, Ελευθεροτυπία, 2.2.2009

την απόδοση εμπορικών χρήσεων στο χώρο, τα έσοδα των οποίων θα διατίθεντο επί πενήντα έτη στο Ίδρυμα Αστεγών (Κέντρο Υποδοχής και Αλληλεγγύης Δήμου Αθηναίων). Σε αυτή την κατεύθυνση δρομολογήθηκε η εκπόνηση δύο μελετών, η πρώτη για την αποκατάσταση του κτιρίου από το υπουργείο Πολιτισμού και η δεύτερη για τα τεχνικοοικονομικά δεδομένα από το Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης της ΚΕΔΚΕ. Ενώ τα σχέδια της δημοτικής αρχής φάνηκε ότι επικροτούνταν από τους συλλόγους της Κυψέλης, αναφέρεται ότι βρήκαν αντίθετες τόσο τις υπόλοιπες δημοτικές παρατάξεις, όσο και την Επιτροπή Πρωτοβουλίας Κατοίκων που διαχειριζόταν την Αγορά¹⁵.

2.10. Στις 10.1.2012 ο Δήμαρχος Αθηναίων κ. Καμίνης χαιρέτισε την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου να άρει την παραχώρηση της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης από τον Δήμο στο Κ.Υ.Α.Δ.Α., εκφράζοντας την κρίση ότι η απόφαση υπαγορεύεται από τη βούληση των εκλεγμένων εκπροσώπων των κατοίκων της περιοχής, με την οποία η δημοτική αρχή οφείλει να συμβαδίζει¹⁶. Παράλληλα, αποφασίστηκε η συγκρότηση Διαπαραταξιακής Επιτροπής για το θέμα.

B. Η διακοπή της λειτουργίας

2.11. Στις 18.8.2012, περί τις 7.00 π.μ., αστυνομικές δυνάμεις (ΜΑΤ), με την παρουσία εισαγγελικού λειτουργού, εκκένωσαν το χώρο από τους βιοκαλλιεργητές που ετοίμαζαν τους πάγκους τους και σφράγισαν την Δημοτική Αγορά Κυψέλης. Ο Αντιδήμαρχος Καθαριότητας κ. Α.Βαρελάς αντιπροσώπευσε τον Δήμο στη διαδικασία παραλαβής του χώρου¹⁷, ενώ καταγράφηκε παρουσία και της δημοτικής αστυνομίας¹⁸. Από τότε έως σήμερα, η Δημοτική Αγορά Κυψέλης παραμένει κλειστή και, για μια αρχική περίοδο, ήταν φρουρούμενη από αστυνομικούς.

2.12. Στις 20.8.2012 διαδόθηκε στο Διαδίκτυο μια ανακοίνωση από “Κατοίκους και επαγγελματίες του Δημοτικού Διαμερίσματος”¹⁹. Σε αυτήν, κάτοικοι κι επαγγελματίες εμφανίζονται να χαιρετίζουν τις ενέργειες “της Πολιτείας να σπάσει επιτέλους την πολυετή κατάληψη της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης και να την αξιοποιήσει προς όφελος όλων των δημοτών. Επί σειρά ετών περιθωριακά στοιχεία με την στήριξη διαφόρων δήθεν αριστερών, δήθεν προοδευτικών και δήθεν γενικώς κομμάτων και οργανώσεων είχαν καταλάβει το κτίριο και αρνούνταν να το παραδώσουν στον Δήμο. Συγχρόνως παρουσιάζονταν ως δήθεν εκπρόσωποι των κατοίκων, οι οποίοι δήθεν επίσης ήθελαν έναν «ελεύθερο» χώρο. Ο συγκεκριμένος χώρος δεν ήταν καθόλου «ελεύθερος» όπως διατείνονταν. Φασιστοειδή αναρχικά στοιχεία επέτρεπαν την είσοδο σε όποιον ήταν αρεστός και ταιριαστός στις ιδεοληψίες τους και τα ψυχοπαθητικά τους σύνδρομα, ενώ κατά διαστήματα προέβαιναν σε απίστευτους τραμπουκισμούς προς κατοίκους ή αιρετούς, που δεν συμφωνούσαν με την κατάληψη. Το θράσος τους ήταν τέτοιο, που έφτασαν σε σημείο να προπαγανδίζουν πως στον εν λόγω χώρο είχαν γίνει εκατοντάδες πολιτιστικές εκδηλώσεις, πως ήταν χώρος κοινωνικής αλληλεγγύης και άλλα ευτράπελα. Και λέμε ευτράπελα, γιατί ήταν γνωστό τοις πάσι στις γειτονιές μας πως ένα μάτσο αλήτες βάφτιζαν τις συνελεύσεις περιθωριακών στοιχείων και τις προβολές που έκαναν για την πάρτη τους πολιτιστικές εκδηλώσεις. Σε καμία βέβαια ανακοίνωση δεν αναφέρεται πως αυτός ο «ελεύθερος» χώρος των «κοινωνικά αλληλέγγυων» λειτουργούσε εις βάρος των δημοτών, καθώς οι «αλληλέγγυοι» της προόδου και των «λαϊκών αγώνων» δεν ήταν τίποτα παραπάνω από κλασικοί τζαμπατζήδες. Ετρωγαν, έπιναν, γλένταγαν, μέχρι και καντίνα είχαν μέσα που πουλούσε καφέδες, και έστελναν τους λογαριασμούς του ηλεκτρικού και του νερού στον Δήμο, σε εμάς δηλαδή, να πληρώσει. Είναι ντροπή κόμματα του κοινοβουλίου να υποστηρίζουν αυτά τα αίσχη προβαίνοντας σε βαρύγδουπες δηλώσεις

¹⁵ Σ.Χαραμή, “Ψάχνουν “ταυτότητα” για την Αγορά Κυψέλης”, Ελεύθερος Τύπος 13.4.2009.

¹⁶ 10.1.2012: Επιστρέφει στο Δήμο Αθηναίων η Δημοτική Αγορά Κυψέλης. Κείμενο διαθέσιμο στην ιστοθέση: <http://www.cityofathens.gr/node/19598>

¹⁷ Ο.Κλώντζα, “Η Δημοτική Αγορά Κυψέλης ξανά στην ευθύνη του Δήμου Αθηναίων”, ό.π.

¹⁸ Δ.Ρηγόπουλος, “Η Δημοτική Αγορά της Κυψέλης επέστρεψε στον Δήμο Αθηναίων”, Η Καθημερινή, 21.8.2012, κείμενο διαθέσιμο σε ιστόθεση: http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_civ_2_21/08/2012_492914

¹⁹ Αναδημοσιεύθηκε σε πολλές ιστοσελίδες, όπως λ.χ.: http://www.athinapoli.gr/2012/08/blog-post_20.html

περί «επιτυχούς λειτουργίας ενός αυτοδιαχειριζόμενου κοινωνικού χώρου από συλλογικότητες», όταν γνωρίζουν πολύ καλά πως αυτές οι συλλογικότητες είναι ένα μάτσο περιθωριακοί και προβληματικοί τύποι, ενώ η «λειτουργία και η αυτοδιαχείριση» βασίζεται στην θεωρία του «κάνω τον τζάμπα μάγκα εις βάρος της κοινωνίας».

2.13. Η απόφαση για την εκκένωση αιτιολογήθηκε τις επόμενες ημέρες από τον Δήμαρχο Αθηναίων, τόσο στη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου της 27.8.2012, κατά την οποία παρέστη και ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης, όσο και σε σχετικό άρθρο του²⁰. Ο Δήμαρχος αμφιβάλλει για το κατά πόσον η κατάληψη της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης έγινε από ομάδα κατοίκων της περιοχής, υποστηρίζει ότι ο “κατειλημμένος από μια ομάδα χώρος αποβάλλει αυτομάτως τον δημόσιο χαρακτήρα του, καθώς περιέρχεται στη φυσική εξουσία μιας μειοψηφίας που δεν έχει καμιά δημοκρατική νομιμοποίηση και δεν εγγυάται καμία ελευθερία για κανέναν προπάντων για τους διαφωνούντες”, αναφέρει ότι το Συμβούλιο της 6ης Δημοτικής Κοινότητας δεν κατάφερε να αποφασίσει για το θέμα, καθώς “κάποιοι τραμπούκοι, οπαδοί της κατάληψης, εισέβαλαν στο δημοτικό κτίριο και διέλυσαν την συνεδρίαση, προκειμένου να μην αποφασίσουν οι μόνοι αυθεντικοί εκπρόσωποι των κατοίκων”, θεωρεί μήνυμα την απόπειρα εμπρησμού των γραφείων της Δημοτικής Αστυνομίας στην Κυψέλη, επισημαίνει ότι η αγορά των “βιολογικών προϊόντων” που λειτουργούσε εκεί κάθε Σάββατο δεν είχε άδεια, ότι τα προϊόντα πωλούνταν χωρίς να χορηγείται απόδειξη στους αγοραστές, χωρίς να γνωρίζουμε εάν οι πωλητές ήταν πραγματικοί παραγωγοί και χωρίς κανείς να είναι σε θέση να διαβεβαιώσει υπεύθυνα τους καταναλωτές για το εάν τα προϊόντα ήταν καν βιολογικά. Ο Δήμαρχος θέτει ερωτήματα και για τις πολιτιστικές εκδηλώσεις, όπως ποιοί και με ποιά κριτήρια αποφάσιζαν για τον εκάστοτε καλούμενο συγγραφέα και για τους πιθανούς αποκλεισμούς²¹. Τέλος, ο Δήμαρχος συμπεραίνει ότι οι καταληψίες δεν δεσμεύονται από κανόνες, ενώ επαναλαμβάνει την δέσμευση για τη λειτουργία της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης προς όφελος όλων των κατοίκων, ως αγορά αγαθών και ιδεών, αφού γίνουν κάποιες εργασίες στο κτίριο.

2.14. Στις 27.8.2012, ύστερα από κάλεσμα της συνέλευσης της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης που καταγγέλλει την επέμβαση των ΜΑΤ, πραγματοποιήθηκε συγκέντρωση διαμαρτυρίας στην πλατεία Κυψέλης.

2.15. Στις 2.9.2012 σημειώθηκε επίθεση με εμπρηστικό μηχανισμό κατά της Δημοτικής Αστυνομίας στην Κυψέλη, από την οποία καταστράφηκαν ολοσχερώς η είσοδος και η πρόσοψη του καταστήματος. Σε ανακοίνωσή του²², το Γραφείο Τύπου του Δήμου Αθηναίων καταδικάζει την επίθεση και δηλώνει ότι τέτοιες ενέργειες “όχι μόνο δεν τρομοκρατούν, αλλά χαλυβδώνουν την απόφαση να αποδοθεί, χωρίς καμία παρέκκλιση, ο δημόσιος χώρος στους δημότες”, θεωρώντας την επίθεση ως πράξη αντίδρασης στην αστυνομική επιχείρηση στην Δημοτική Αγορά Κυψέλης.

2.16. Στις 6.9.2012 ο Δήμαρχος Αθηναίων κ. Καμίνης είχε συνάντηση με κατοίκους και φορείς της 6ης Δημοτικής Κοινότητας, με θέμα την επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης. Κατά τη

²⁰ Γ.Καμίνης, “Είμαι κατά των καταλήψεων”, Τα Νέα, 4.9.2012, <http://www.tanea.gr/gnomes/?aid=4749489>. Με τις θέσεις του Δημάρχου εμφανίζεται σύμφωνη η Άννα Λαμινίδη, εθελόντρια καθηγήτρια στο Ανοιχτό Σχολείο Μεταναστών της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, στο άρθρο της με τίτλο “Προσωπική μαρτυρία από τη Δημοτική Αγορά Κυψέλης”, 6.9.2012, <http://www.protagon.gr/?i=protagon.el.8emata&id=17983>

²¹ Δ.Χρυσικόπουλος, “Δημοτική Αγορά Κυψέλης”, εφημερίδα Free Sunday, 17-19.4.2009, κείμενο διαθέσιμο <http://www.citypress.gr/freesunday/PDF/40/20.pdf>, ρεπορτάζ στο οποίο αναφέρεται ότι οι κάτοικοι έχουν συγκεντρώσει 2.500 υπογραφές κατά της αυτοδιαχείρισης, ενοχλούμενοι κυρίως από τη συγκέντρωση αλλοδαπών. Βλ. επίσης Δ. Γουδέτη, “Η Δημοτική Αγορά Κυψέλης”, Η Καθημερινή, 5.9.2012, διαθέσιμο σε: http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_columns_2_05/09/2012_494420. Βλ. όμως και αντίκρουση ισχυρισμών του άρθρου από την Α.Λαμινίδη με το άρθρο της “Προσωπική μαρτυρία από τη Δημοτική Αγορά Κυψέλης”, ό.π., από τον Κ.Παπαϊωάννου με το άρθρο του “Καταλήψεις και δημόσιος χώρος”, Τα Νέα, 20.9.2012 <http://www.tanea.gr/gnomes/?aid=4753447>, καθώς και από επιστολή – απάντηση του Ανοιχτού Σχολείου Μεταναστών την Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης: <http://sxoleiotisagoras.blogspot.gr/2012/10/e.html>

²² Διαθεσιμη στην ιστοθέση: <http://www.cityofathens.gr/node/20457>

συνάντηση, διατυπώθηκαν προτάσεις για τις μελλοντικές χρήσεις και δράσεις που μπορεί να υιοθετήσει η Αγορά, καθώς και το ενδεχόμενο να συνεχιστούν δράσεις που είχαν αποδώσει, κατά τα προηγούμενα χρόνια λειτουργίας της. Οι κάτοικοι επικρότησαν την επιστροφή της στην ευθύνη του Δήμου Αθηναίων, τόνισαν την ανάγκη να εξυπηρετεί τις ανάγκες των δημοτών, καθώς και να σηματοδοτείται, με τη νέα της μορφή, η προσπάθεια εξωστρέφειας της περιοχής. Αποφασίσθηκε η άμεση συγκρότηση Ομάδας Διαβούλευσης, αποτελούμενη από κατοίκους, φορείς και εκπροσώπους της Δημοτικής Αρχής, που έως τις 20 Σεπτεμβρίου δεσμεύτηκε να καταθέσει ολοκληρωμένη δέσμη προτάσεων. Παράλληλα προτάθηκε να αναρτηθεί στην επίσημη ιστοσελίδα του Δήμου Αθηναίων, www.cityofathens.gr, ερωτηματολόγιο μέσω του οποίου κάτοικοι και φορείς του 6ου διαμερίσματος, θα μπορούν να καταθέτουν τις προτάσεις και θέσεις τους για το πλαίσιο επαναλειτουργίας της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης²³. Ως επικεφαλής της ομάδας διαβούλευσης ορίστηκε η Πρόεδρος του Συμβουλίου της 6ης Δημοτικής Κοινότητας, κ. Βασιλείου. Από την σχετική ανακοίνωση απουσιάζει κάθε αναφορά στον νέο θεσμό της “Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης” που προβλέπεται από το άρθρο 76 του Ν.3852/2010 (Πρόγραμμα “Καλλικράτης”).

2.17. Σύμφωνα με δημοσίευμα, εντός του Νοεμβρίου 2012 θα ανοίξει για το κοινό ξανά η Δημοτική Αγορά Κυψέλης, “στην αρχή πιλοτικά και στη συνέχεια σε μόνιμη βάση”²⁴. Στο δημοσίευμα αναφέρεται ότι η πρώτη προσπάθεια για τη λειτουργία της θα γίνει υπό τη μορφή χριστουγεννιάτικης αγοράς, ενώ ήδη έχουν γίνει επαφές με χειροτέχνες που αναμένεται να απλώσουν τους πάγκους τους στο κτίριο μέχρι το τέλος Νοεμβρίου. Στη συνέχεια, σύμφωνα με το δημοσίευμα, ο Δήμος φέρεται ότι σκοπεύει να μετεγκαταστήσει το Κ.Ε.Π. της οδού Κηφισίας σε καταστήματα της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, προκειμένου να εξοικονομηθούν χρήματα από το μίσθωμα που καταβάλλεται επί του παρόντος για το ακίνητο στο οποίο στεγάζεται το Κ.Ε.Π. Ένα από τα υπόγεια της αγοράς αναφέρεται ότι θα αξιοποιηθεί για αποθήκη της Διεύθυνσης Πρασίνου του Δήμου. Στο δημοσίευμα περιλαμβάνεται δήλωση της Αντιδημάρχου Οικονομικών και Κοντοσταθάκου, η οποία φέρεται να αναφέρθηκε σε δημοπράτηση των καταστημάτων της Αγοράς, αλλά αφήνοντας ανοικτό και το ενδεχόμενο συνεργασίας με τις οργανώσεις που έκαναν χρήση του χώρου πριν την επιχείρηση της ΕΛ.ΑΣ., “με την άδεια του Δήμου αυτή τη φορά”.

2.18. Στις 25.11.2012 ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης επισκέφθηκε την Δημοτική Αγορά Κυψέλης, όπου διαπίστωσε ότι εξακολουθεί να αποτελεί ένα ερμητικά κλειδωμένο και παραμελημένο κτίριο.

Γ. Η υποβολή καταγγελιών

2.19. Στις 26.10.2012 διαβιβάστηκε από το ιδιαίτερο Γραφείο Δημάρχου προς το Γραφείο Συμπαραστάτη του Δημότη μια “ανοιχτή επιστολή” της Κίνησης Κατοίκων της 6ης Δημοτικής Κοινότητας του Δήμου Αθηναίων, η οποία φέρει ημερομηνία 19.10.2012 και υποβλήθηκε στις 23.10.2012. Στο έγγραφο αυτό συνοψίζονται οι πολιτισμικές και άλλες δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της αυτο-οργανωτικής χρήσης της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, ενώ καταγγέλλεται η επέμβαση της Ελληνικής Αστυνομίας στις 18.8.2012 που είχε ως αποτέλεσμα το κλείσιμο της εγκατάστασης.

2.20. Την ίδια ημέρα, η ίδια συλλογικότητα υπέβαλε καταγγελία στον Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης.

²³ Οι δημοσιευμένες προτάσεις των φορέων είναι αναρτημένες συνολικά σε μορφή πίνακα στην ιστοθέση: <http://www.kypseli2012.gr/text/dimotikiagoraepitropi.pdf>

²⁴ Κ. Ονισένκο, “Ανοίγει ξανά η δημοτική αγορά της Κυψέλης”, Η Καθημερινή, 17.11.2012, άρθρο διαθέσιμο στην ιστοθέση: http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_ell_2_17/11/2012_502024

2.21. Στις 8.11.2012 ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης παρέστη κατόπιν προσκλήσεως στην συνεδρίαση του Συμβουλίου της 6ης Δημοτικής Κοινότητας του Δήμου Αθηναίων, όπου παρουσίασε μια ανάλυση των αρμοδιοτήτων του²⁵ και είχε εκτενή συζήτηση με τους Συμβούλους και τους κατοίκους της Κυψέλης που παρακολούθησαν την συνεδρίαση. Οι κάτοικοι που παρέστησαν στην συνεδρίαση επισήμαναν με έμφαση την αντίθεσή τους στην κατάληψη δημοτικών κτιρίων, ανάμεσα στα οποία και το κτίριο της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης και ζήτησαν την παρέμβαση των δημοτικών αρχών για την αποτροπή τέτοιων φαινομένων.

2.22. Σύμφωνα με το άρθρο 77 παρ. 3 του Ν.3852/2010, ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης δέχεται καταγγελίες άμεσα θιγόμενων πολιτών και επιχειρήσεων για κακοδιοίκηση από τις υπηρεσίες, τα νομικά πρόσωπα και τις επιχειρήσεις του Δήμου Αθηναίων και διαμεσολαβεί για την επίλυση των σχετικών προβλημάτων. Στην προκειμένη υπό κρίση περίπτωση, η καταγγελία υποβάλλεται από συλλογικότητα, ενώ και οι απόψεις κατοίκων που διαμαρτύρονται για την κατάληψη δεν έχουν υποβληθεί σε επίπεδο ατομικής καταγγελίας. Καθώς αντικείμενο της υπόθεσης δεν είναι η κακοδιοίκηση από δημοτικές υπηρεσίες, αλλά οι αποφάσεις, πράξεις και παραλήψεις αιρετών οργάνων του Δήμου Αθηναίων, κρίνεται σκόπιμη η παράκαμψη του σταδίου της διαμεσολάβησης σε επίπεδο δημοτικών υπηρεσιών και η διατύπωση της παρούσας Ειδικής Πρότασης, δυνατότητα που έχει αποτυπωθεί και στο άρθρο 9 παρ. 3 του Κώδικα Λειτουργίας του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης²⁶.

III. Αιτήματα και απόψεις

A. Η Κίνηση Κατοίκων της 6ης Δημοτικής Κοινότητας

3.1. Οι καταγγέλλοντες ισχυρίζονται ότι η αυτοδιαχειριστική χρήση της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης τους παρείχε “σημαντικά κεκτημένα”, τα οποία αφορούν την ποιότητά ζωής τους, που τους στέρησε η δημοτική αρχή με το κλείσιμο της Αγοράς. Συγκεκριμένα, η Κίνηση Κατοίκων επικαλείται ως κεκτημένα:

α) την Λαϊκή Αγορά Βιοκαλλιεργητών, το κλείσιμο της οποίας υποχρεώνει τους κατοίκους να αναζητούν βιολογικά προϊόντα σε άλλους Δήμους της Αττικής,

β) την διοργάνωση εκδηλώσεων, όπως ανοικτών συζητήσεων, λογοτεχνικών βραδιών, κινηματογραφικών προβολών με συζήτηση, συνελεύσεων εργαζομένων καθώς και τοπικών κινήσεων που δεν διαθέτουν χώρο για τέτοιες εκδηλώσεις,

γ) το Ανοιχτό Σχολείο Μεταναστών²⁷, για την εκμάθηση Ελληνικής γλώσσας από εθελοντές καθηγητές σε μετανάστες,

δ) την λειτουργία κοινωνικής κουζίνας με δεκάδες σιτιζόμενους,

ε) την λειτουργία Δανειστικής Βιβλιοθήκης.

²⁵ Ηχητική καταγραφή της ομιλίας βρίσκεται αναρτημένη στην ιστοθέση:

http://athensombudsman.podomatic.com/entry/2012-11-09T00_00_54-08_00

²⁶ Ο Κώδικας Λειτουργίας του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης είναι αναρτημένος στην ιστοθέση:

<http://www.cityofathens.gr/symparastatis/node/571>

²⁷ Ανοικτά σχολεία μεταναστών είναι εθελοντικές και αυτοδιαχειριζόμενες μονάδες εκπαίδευσης, οι οποίες λειτουργούν σε διάφορες περιοχές της χώρας και οι οποίες παρέχουν δωρεάν υπηρεσίες εκμάθησης Ελληνικής γλώσσας σε μετανάστες και μετανάστριες. Το Ανοιχτό Σχολείο Μεταναστών της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης λειτούργησε για τέσσερα χρόνια και διοργάνωσε, εκτός από μαθήματα, εκδρομές στην Ακρόπολη, στον Εθνικό Κήπο, καθώς και άλλες εκδηλώσεις. Σχετικές πληροφορίες βρίσκονται στο ιστολόγιο: <http://sxoleiotisagoras.blogspot.gr/>

3.2. Η Κίνηση επισημαίνει στην ανοιχτή επιστολή – καταγγελία της ότι οι κάτοικοι έχουν προσφέρει εξοπλισμό στον χώρο λειτουργίας της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης (πιάνο, καρέκλες, μικροφωνικές εγκαταστάσεις, μηχανήματα κλπ) και ερωτούν ποια θα είναι η τύχη τους. Επιπλέον, η Κίνηση αναφέρει ότι στις δύο πύλες της Αγοράς αποκαλύφθηκαν από εθελοντή συντηρητή δύο “ιστορικά σφυροδρέπανα”, τα οποία ζητείται να μην καταστραφούν. Η διαπίστωση της Κίνησης είναι ότι όλα τα παραπάνω αποτελούν υπηρεσίες που παρείχε η λειτουργία της Αγοράς στους Κυψελιώτες, ενώ η δημοτική αρχή αφενός ακύρωσε τις δυνατότητες αυτές κι αφετέρου εκτιμάται ότι δεν είναι σε θέση να τις παράσχει. Η Κίνηση προτείνει την συνδιαχείριση του χώρου από τον Δήμο και τους κατοίκους και την αποφυγή της χρήσης του χώρου για την εγκατάσταση γραφείων του Δήμου.

Β. Η δημοτική αρχή

3.3. Οι απόψεις της δημοτικής αρχής, όπως έχουν καταγραφεί από την αρθρογραφία και τις δηλώσεις του Δημάρχου, καθώς και του Αντιδημάρχου Καθαριότητας και της Αντιδημάρχου Οικονομικών, αποτυπώνουν την βούληση της επαναλειτουργίας του χώρου και της απόδοσής του στη δημόσια χρήση, ενδεχομένως και με τη συνέχιση ορισμένων από τις δραστηριότητες που διεξάγονταν στο πλαίσιο της αυτοδιαχείρισης. Ως προς τους βιοκαλλιεργητές, οι ενστάσεις του Δημάρχου²⁸ αφορούν την νομιμότητα της δραστηριοποίησής τους στον χώρο (χωρίς άδεια, χωρίς έλεγχο ή πιστοποίηση ποιότητας, χωρίς εκπλήρωση φορολογικών υποχρεώσεων). Ως προς την διοργάνωση εκδηλώσεων, οι ενστάσεις του Δημάρχου αφορούν τα κριτήρια με τα οποία καλούνται συγγραφείς βιβλίων, προκειμένου να αποφεύγονται αποκλεισμοί με γνώμονα πολιτικές ή άλλες απόψεις των ενδιαφερομένων. Συνολικά, η δημοτική αρχή έχει εξ αρχής εκφράσει το ενδιαφέρον της για την επαναλειτουργία του χώρου, διεξάγοντας την διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης, ώστε να καταγραφούν απόψεις των κατοίκων και των συλλόγων τους για την χρήση της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, υπό την ευθύνη του Δήμου Αθηναίων.

3.4. Η τελευταία εξέλιξη επί του θέματος καταγράφεται ειδησεογραφικά ως πρόθεση επαναλειτουργίας της Δημοτικής Αγοράς εντός του Νοεμβρίου 2012 ως χριστουγεννιάτικης αγοράς, χωρίς ωστόσο να είναι γνωστό το πλαίσιο των νέων κανόνων που θα διέπουν την λειτουργία της²⁹.

Γ. Οι άλλες συλλογικότητες

3.5. Τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης για το μέλλον της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης δεν έχουν ακόμη ανακοινωθεί από τον Δήμο Αθηναίων. Οι απόψεις ορισμένων συλλογικοτήτων της περιοχής που έχουν μέχρι στιγμής δημοσιοποιηθεί καταγράφονται σε πίνακα που ανάρτησε στο διαδίκτυο η ομάδα κατοίκων Κυψέλης “Η Κυψέλη μας”³⁰. Σε αυτόν τον πίνακα, αποτυπώνεται η ομοφωνία των συλλογικοτήτων για την δημιουργία ενός πολυσυλλεκτικού πολιτιστικού θεσμού, με την αναβίωση του κτιρίου και την λειτουργία του ως σημείου αναφοράς για την Κυψέλη, ως πόλου εκπαίδευσης, πολιτισμού και δημιουργικής αναψυχής, αλλά και ως πόλου έλξης επισκεπτών (εσωτερικού και εξωτερικού τουρισμού) και ως πόλου οικιστικής ανάπλασης και οικονομικής αναβάθμισης της ευρύτερης περιοχής, με στόχο την απομάκρυνση της παραβατικότητας.

3.6. Ως προς την χρήση του χώρου για την εγκατάσταση δημοτικών υπηρεσιών, οι απόψεις παρουσιάζονται διυστάμενες, με την ενδιάμεση λύση της χρήσης περιορισμένων μόνο χώρων και προσωρινά για τέτοιες δημοτικές χρήσεις να γνωρίζει ένα προβάδισμα. Η ιδέα για τη δημιουργία ενός μουσείου (επιστήμης και τεχνολογίας ή πολιτισμού ή ιστορίας της Κυψέλης) φαίνεται να μην προκαλεί θετικό ενδιαφέρον, ενώ υπάρχει ομοφωνία για την χρήση του χώρου για μόνιμες και

²⁸ Γ.Καμίνης, “Είμαι κατά των καταλήψεων”, ό.π.

²⁹ Κ.Ονισένκο, 17.11.2012, ό.π.

³⁰ <http://www.kypseli2012.gr/text/dimotikiagoraepitropi.pdf>

περιοδικές εκθέσεις, για συνέδρια, παρουσιάσεις και προβολές της σύγχρονης καινοτομίας και των σύγχρονων επιτευγμάτων της επιστήμης, καθώς και για τη λειτουργία ψηφιακής βιβλιοθήκης.

3.7. Η άποψη για τη χρήση του χώρου στο πλαίσιο διοργάνωσης εκπαιδευτικών προγραμμάτων (εκμάθηση Ελληνικής, αλλά και ξένων γλωσσών, τεχνών κ.α.) δεν φαίνεται ως ιδιαίτερα δημοφιλής, ενώ ομοφωνία σημειώνεται για την αξιοποίηση του χώρου και με εμπορικές χρήσεις, με την δημιουργία πωλητηρίου για τις δραστηριότητες του κτιρίου και τη δημιουργία φουαγιέ. Απορριπτική είναι η στάση της πλειοψηφίας για την δημιουργία παραδοσιακού καφενίου, ενώ σχεδόν ομόφωνη είναι η υποδοχή της ιδέας για ενοικίαση καταστημάτων (ανθρωπολεία, παραδοσιακό εμπόριο, σύγχρονη και παραδοσιακή ethnic τέχνη, αντίκες – αλλά όχι παλιατζήδικα κ.τ.λ.) που δεν θα αντιβαίνουν στην κύρια λειτουργία που θα επιλεγεί για το κτίριο.

3.8. Σχεδόν ομόφωνη είναι η απόρριψη της ιδέας για την αγορά βιολογικών προϊόντων, ενώ αντιπροτείνεται σαν χώρος άμεσης και νόμιμης λειτουργίας μιας τέτοιας αγοράς τμήμα της πλατείας Κανάρη (πλ. Κυψέλης) για λειτουργία τα πρωϊνά του Σαββάτου.

3.9. Για τη διαχείριση της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, η πρόταση για αποκλειστική διαχείριση από τον Δήμο Αθηναίων γνωρίζει ευρεία αποδοχή αλλά όχι ομοφωνία, η πρόταση για σύμπραξη ή συνεργασία εταιρείας του Δήμου Αθηναίων με άλλους φορείς ημεδαπούς ή ξένους και εταιρείες διχάζει τις συλλογικότητες, ενώ πιο δημοφιλής φέρεται η ιδέα της διαχείρισης από τον Δήμο και τοπικούς φορείς με μια μεικτή επιτροπή διαχείρισης αποτελούμενη τόσο από αιρετά μέλη του Δήμου και εν γένει φορέων της περιοχής.

IV. Νομικές διατάξεις

A. Συνταγματικό δίκαιο

4.1. Σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος, καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη. Κατά την παρ. 2 του ίδιου άρθρου, όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων. Συνεπώς, στην συγκεκριμένη υπό κρίση περίπτωση, η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου και η συμμετοχή του στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, μέσω της πρόσβασης και της απόλαυσης των δυνατοτήτων που μπορούν να παρασχεθούν από τη λειτουργία της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης αποτελεί ατομικό δικαίωμα, το οποίο δεν πρέπει να προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων, το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη και με απόλυτη εξασφάλιση της ελευθερίας αυτής σε καθέναν, ανεξάρτητα από εθνικότητα, φυλή, γλώσσα και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων.

4.2. Σύμφωνα με το άρθρο 24 του Συντάγματος, η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας. Η χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών γενικά περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης. Οι σχετικές τεχνικές επιλογές και σταθμίσεις γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης. Κατά την παράγραφο 6 του ίδιου άρθρου, τα μνημεία, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία προστατεύονται από το Κράτος. Στην προκειμένη περίπτωση, η Δημοτική Αγορά Κυψέλης που έχει

χαρακτηριστεί από το Υπουργείο Πολιτισμού ως νεότερο μνημείο, γνωρίζει αυξημένη κρατική προστασία, ως στοιχείο του πολιτιστικού περιβάλλοντος και η προστασία αυτή αντιστοιχεί σε δικαίωμα καθενός.

4.4. Κατά το άρθρο 25 του Συντάγματος, τα παραπάνω δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους. Όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκησή τους. Τα δικαιώματα αυτά ισχύουν και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών στις οποίες προσιδιάζουν. Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας. Κατά την παρ. 2 του ίδιου άρθρου, η αναγνώριση και η προστασία των θεμελιωδών και απαράγραπτων δικαιωμάτων του ανθρώπου από την Πολιτεία αποβλέπει στην πραγμάτωση της κοινωνικής προόδου μέσα σε ελευθερία και δικαιοσύνη. Κατά την παρ. 3 του ίδιου άρθρου, η καταχρηστική άσκηση δικαιώματος δεν επιτρέπεται. Κατά την παρ. 4 του ίδιου άρθρου το Κράτος δικαιούται να αξιώνει από όλους τους πολίτες την εκπλήρωση του χρέους της κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης. Στην προκειμένη υπό κρίση περίπτωση, τυχόν περιορισμοί στο δικαίωμα καθενός για ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του με συμμετοχή στις δυνατότητες που μπορούν να παρασχεθούν από την Δημοτική Αγορά Κυψέλης, αλλά και του δικαιώματος για προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος που συγκροτείται από το εν λόγω μνημείο, επιτρέπεται να περιοριστεί μόνο με συνταγματικά προβλεπόμενο και αναλογικό νόμο και όχι αυθαίρετα.

4.5. Σύμφωνα με το άρθρο 102 του Συντάγματος, η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού. Υπέρ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης συντρέχει τεκμήριο αρμοδιότητας για τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Νόμος καθορίζει το εύρος και τις κατηγορίες των τοπικών υποθέσεων, καθώς και την κατανομή τους στους επί μέρους βαθμούς. Με νόμο μπορεί να ανατίθεται στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης η άσκηση αρμοδιοτήτων που συνιστούν αποστολή του Κράτους. Κατά την παρ. 4 του ίδιου άρθρου, το Κράτος ασκεί στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης εποπτεία που συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους.

B. N.3028/2002 για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

4.6. Εξειδικεύοντας τις παραπάνω συνταγματικές αρχές, ο νόμος ορίζει ειδικό θεσμικό πλαίσιο για την προστασία των νεότερων μνημείων της πολιτιστικής κληρονομιάς. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν.3028/2002, η προστασία αυτή έχει ως σκοπό τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης χάριν της παρούσας και των μελλοντικών γενεών και την αναβάθμιση του πολιτιστικού περιβάλλοντος. Κατά το άρθρο 2, ως νεότερα μνημεία νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που είναι μεταγενέστερα του 1830 και των οποίων η προστασία επιβάλλεται λόγω της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους, κατά τις διακρίσεις των άρθρων 6 και 20. Ως ακίνητα μνημεία νοούνται τα μνημεία που υπήρξαν συνδεδεμένα με το έδαφος και παραμένουν σε αυτό ή στο βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα λιμνών ή ποταμών, καθώς και τα μνημεία που βρίσκονται στο έδαφος ή στο βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα λιμνών ή ποταμών και δεν είναι δυνατόν να μετακινηθούν χωρίς βλάβη της αξίας τους ως μαρτυριών. Στα ακίνητα μνημεία συμπεριλαμβάνονται οι εγκαταστάσεις, οι κατασκευές και τα διακοσμητικά και λοιπά στοιχεία που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα τους, καθώς και το άμεσο περιβάλλον τους. Στην προκειμένη περίπτωση, η υπαγωγή της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης σε αυτές τις διατάξεις έχει αποφασιστεί με την απόφαση ΥΠΠΟ/ΔΝΣΑΚ/81792/2115 του Υφυπουργού Πολιτισμού (ΦΕΚ 1580/16.11.2005).

4.7. Το περιεχόμενο της νόμιμης προστασίας ορίζεται από το άρθρο 3 του Ν.3028/2002. Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της Χώρας συνίσταται κυρίως: α) στον εντοπισμό, την έρευνα, την καταγραφή, την τεκμηρίωση και τη μελέτη των στοιχείων της, β) στη διατήρηση και στην αποτροπή της καταστροφής, της αλλοίωσης και γενικά κάθε άμεσης ή έμμεσης βλάβης της, γ) στην αποτροπή της παράνομης ανασκαφής, της κλοπής και της παράνομης εξαγωγής, δ) στη συντήρηση και την κατά περίπτωση αναγκαία αποκατάστασή της, ε) στη διευκόλυνση της πρόσβασης και της επικοινωνίας του κοινού με αυτήν, στ) στην ανάδειξη και την ένταξή της στη σύγχρονη κοινωνική ζωή και ζ) στην παιδεία, την αισθητική αγωγή και την ευαισθητοποίηση των πολιτών για την πολιτιστική κληρονομιά. Η προστασία των μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων περιλαμβάνεται στους στόχους οποιουδήποτε επιπέδου χωροταξικού, αναπτυξιακού, περιβαλλοντικού και πολεοδομικού σχεδιασμού ή σχεδίων ισοδύναμου αποτελέσματος ή υποκατάστατων τους. Στην προκειμένη υπό κρίση περίπτωση, η Δημοτική Αγορά Κυψέλης πρέπει να διατηρηθεί και **να αποτραπεί η καταστροφή, η αλλοίωση και γενικά κάθε άμεση ή έμμεση βλάβη της**, ενώ θα πρέπει να συντηρηθεί και να αποκατασταθεί. Στοιχείο της προστασίας αποτελεί και η **διευκόλυνση της πρόσβασης και της επικοινωνίας του κοινού** με την Δημοτική Αγορά Κυψέλης, στόχος που δεν εξυπηρετείται με το σφράγισμά της, καθώς και η **ανάδειξη και ένταξη της στη σύγχρονη κοινωνική ζωή**, με την την καλλιέργεια της αισθητικής αγωγής και της ευαισθητοποίησης των πολιτών για το συγκεκριμένο πολιτισμικό αγαθό.

4.8. Ο χαρακτηρισμός ενός κτιρίου ως μνημείου και τα αποτελέσματα αυτού του χαρακτηρισμού αποτελούν αντικείμενο ρύθμισης του άρθρου 6 του Ν.3028/2002. Στα ακίνητα μνημεία περιλαμβάνονται: α) ... , β) ..., γ) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στην περίοδο των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής, κοινωνικής, εθνολογικής, λαογραφικής, τεχνικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους. Κατά την παρ. 2 του Ν.3028/2002, ο χαρακτηρισμός ακινήτου μνημείου είναι δυνατόν να αφορά και κινητά που συνδέονται με ορισμένη χρήση του ακινήτου, τις χρήσεις που είναι σύμφωνες με το χαρακτήρα του ως μνημείου, καθώς και τον περιβάλλοντα χώρο ή στοιχεία αυτού. Τα ακίνητα των περιπτώσεων β' και γ' της παραγράφου 1 χαρακτηρίζονται μνημεία με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της Υπηρεσίας και γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η εισήγηση κοινοποιείται απευθείας, με μέριμνα της Υπηρεσίας, στον κύριο, τον νομέα ή τον κάτοχο, ο οποίος μπορεί να υποβάλει αντιρρήσεις εντός δύο (2) μηνών από την κοινοποίηση. Εάν δεν είναι δυνατόν να γίνει κοινοποίηση γιατί ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος δεν κατέστη δυνατόν να ανευρεθεί από την Υπηρεσία, συντάσσεται ανακοίνωση για την εισήγηση, που δημοσιεύεται σε μία ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα που εκδίδεται στην πρωτεύουσα του νομού όπου βρίσκεται το υπό χαρακτηρισμό ακίνητο ή το μεγαλύτερο τμήμα αυτού, και εάν δεν υπάρχει τέτοια σε μία ημερήσια εφημερίδα της Αθήνας ή της Θεσσαλονίκης για τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Παράλληλα η ανακοίνωση τοιχοκολλάται στο υπό χαρακτηρισμό ακίνητο και συντάσσεται πρακτικό από την Υπηρεσία για την τοιχοκόλληση. Στην περίπτωση αυτή η προθεσμία για την υποβολή αντιρρήσεων αρχίζει από τη δημοσίευση. Κατά την παρ. 6 του Ν.3028/2002, ο κύριος ή όποιος έχει εμπράγματα δικαιώματα σε ακίνητο υπό χαρακτηρισμό, καθώς και ο νομέας, ο κάτοχος ή ο χρήστης οφείλει και πριν από την έκδοση της απόφασης να επιτρέπει στους υπαλλήλους της Υπηρεσίας την είσοδό τους σε αυτό και την εξέτασή του. Επίσης οφείλει να τους παρέχει κάθε σχετική πληροφορία. Κατά την παρ. 7 του Ν.3028/2002, τα αποτελέσματα του χαρακτηρισμού επέρχονται από την κοινοποίηση ή τη δημοσίευση της ανακοίνωσης στην εφημερίδα και αίρονται εάν η απόφαση περί χαρακτηρισμού δεν δημοσιευθεί εντός ενός (1) έτους από αυτές. Εντός του ίδιου χρονικού διαστήματος απαγορεύεται κάθε επέμβαση ή εργασία στο υπό χαρακτηρισμό ακίνητο. Κατά την παρ. 9, η απόφαση χαρακτηρισμού ακινήτου μνημείου που εκδίδεται σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους μπορεί να ανακληθεί μόνο για πλάνη περί τα πράγματα. Η απόφαση ανάκλησης εκδίδεται κατά τη διαδικασία των παραγράφων 4 και 5 και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της

Κυβερνήσεως, αφότου και επέρχονται τα αποτελέσματά της. Η απόφαση για το χαρακτηρισμό ή η ανακλητική της αποστέλλεται στην αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία και στον οικείο δήμο ή κοινότητα και στο Κτηματολόγιο Α.Ε. Κατά την παρ. 11, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου κρίνεται εάν είναι αναγκαία η ολική ή μερική, διαρκής ή προσωρινή άρση της προστασίας ακινήτου μνημείου προκειμένου να προστατευθεί άλλο μνημείο.

4.9. Κατά το άρθρο 10 του Ν.3028/2002 ρυθμίζονται οι επιτρεπόμενες ενέργειες σε ακίνητα μνημεία και στο περιβάλλον τους. Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου αυτού, απαγορεύεται κάθε ενέργεια σε ακίνητο μνημείο, η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του. Κατά την παρ. 4, **για κάθε εργασία, επέμβαση ή αλλαγή χρήσης σε ακίνητα μνημεία, ακόμη και αν δεν επέρχεται κάποια από τις συνέπειες της παραγράφου 1 σε αυτά, απαιτείται έγκριση που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.** Κατά την παρ. 5, σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης για την αποτροπή άμεσου και σοβαρού κινδύνου είναι δυνατή η επιχείρηση εργασιών αποκατάστασης βλάβης που δεν αλλοιώνει τα υπάρχοντα κτιριολογικά, αισθητικά και άλλα συναφή στοιχεία του μνημείου **χωρίς την έγκριση που προβλέπεται στις παραγράφους 3 και 4, μετά από άμεση και πλήρη ενημέρωση της Υπηρεσίας, η οποία μπορεί να διακόψει τις εργασίες με σήμα της.** Κατά την παρ. 6, στις περιπτώσεις που απαιτείται έγκριση σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, αυτή προηγείται από τις άδειες άλλων αρχών που αφορούν την επιχείρηση ή την εκτέλεση του έργου ή της εργασίας και τα στοιχεία της αναγράφονται με ποινή ακυρότητας στις άδειες αυτές. Η έγκριση χορηγείται μέσα σε τρεις (3) μήνες από την υποβολή της σχετικής αίτησης. Κατά την παρ. 7, για την προστασία των ακινήτων μνημείων είναι δυνατόν με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου να επιβάλλονται περιορισμοί στη χρήση και στον τρόπο λειτουργίας τους, καθώς και στους όρους δόμησής τους κατά παρέκκλιση από κάθε ισχύουσα διάταξη. Κατά την παρ. 8 με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Πολιτισμού και γνώμη των οικείων γνωμοδοτικών οργάνων, είναι δυνατόν να επιβάλλονται ειδικοί όροι δόμησης και χρήσης με σκοπό την προστασία των μνημείων.

4.10. Οι υποχρεώσεις κυρίων, νομέων ή κατόχων ακινήτων μνημείων ορίζονται από το άρθρο 11 του Ν.3028/2002. Σύμφωνα με αυτό, ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος ακινήτου μνημείου ή ακινήτου μέσα στο οποίο διατηρείται ακίνητο αρχαίο, οφείλει να συνεργάζεται με την Υπηρεσία και να ακολουθεί τις υποδείξεις της για τη διατήρηση, την ανάδειξη και εν γένει την προστασία του μνημείου. Οφείλει επίσης να επιτρέπει την περιοδική ή έκτακτη επιθεώρηση του μνημείου από την Υπηρεσία μετά από έγγραφη ειδοποίηση και να ειδοποιεί χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την Υπηρεσία για κάθε γεγονός που μπορεί να το θέσει σε κίνδυνο. **Ο κύριος ή ο νομέας μνημείου υποχρεούται να μεριμνά για την άμεση εκτέλεση των εργασιών συντήρησης, στερέωσης ή προστασίας ετοιμόρροπου μνημείου χωρίς υπαίτια καθυστέρηση,** με δική του δαπάνη και υπό την εποπτεία και τις υποδείξεις της Υπηρεσίας σύμφωνα και με τις διατάξεις των άρθρων 40 και 41. **Αν ο κύριος ή ο νομέας αδρανή, την ίδια υποχρέωση έχει ο κάτοχος, ο οποίος μπορεί να αναχθεί κατά του κυρίου ή του νομέα.** Αν η Υπηρεσία κρίνει ότι καθυστερεί η εκτέλεση των εργασιών συντήρησης ή στερέωσης για οποιονδήποτε λόγο ή ότι αυτές είναι ανεπαρκείς, μπορεί να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα, διατηρώντας τη δυνατότητα να καταλογίζει το σύνολο ή μέρος της σχετικής δαπάνης σε βάρος των υποχρέων κατά τις σχετικές περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων διατάξεις. Το Δημόσιο ή οι Ο.Τ.Α. υποχρεούνται να καλύπτουν το σύνολο ή μέρος των δαπανών συντήρησης, στερέωσης ή άλλης εργασίας προστασίας μνημείου που δεν τους ανήκει, εφόσον αυτές αφορούν μνημείο που κρίνεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου ότι πρέπει να καταστεί επισκέψιμο για το κοινό και υπερβαίνουν ένα εύλογο ποσό, ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος δεν είναι υπαίτιος για τη φθορά που το μνημείο έχει υποστεί και η οικονομική κατάσταση του υποχρέου δεν του επιτρέπει να καταβάλει τη δαπάνη. Στην περίπτωση αυτή ο κύριος, ο νομέας

ή ο κάτοχος του μνημείου οφείλει να επιτρέπει την πρόσβαση του κοινού σε αυτό υπό προϋποθέσεις και για χρονικό διάστημα που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται αναλόγως και ως προς τους δικαιούχους άλλων εμπραγμάτων δικαιωμάτων. Υπό το φως των πραγματικών περιστατικών που αφορούν την ιστορία της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, αξίζει να σημειωθεί ότι ο νόμος, αφενός, δεν αγνοεί την περίπτωση της “αδράνειας του κυρίου” για άμεσες εργασίες συντήρησης μνημείου κι αφετέρου, αναγνωρίζει την πραγματική κατάσταση, κατά την οποία η φυσική εξουσία (“κατοχή”) ασκείται από έτερο πρόσωπο, τον κάτοχο, ο οποίος σε περίπτωση αδράνειας του κυρίου έχει την υποχρέωση για συντήρηση. Αυτό δεν σημαίνει βεβαίως ότι ο νόμος εγκρίνει την “κατάληψη” ενός μνημείου, αλλά εισάγει ειδικές υποχρεώσεις για αυτόν που τυχαίνει να το κατέχει, όταν ο κύριος του μνημείου αδρανεύει, πάντοτε υπό την εποπτεία της αρμόδιας υπηρεσίας.

4.11. Κανόνες για την εκτέλεση οικοδομικών εργασιών σε ακίνητα μνημεία περιλαμβάνονται στο άρθρο 40 του Ν.3028/2002, κατά το οποίο οι εργασίες σε ακίνητα μνημεία και ιδίως η συντήρηση, η στερέωση, η αποκατάσταση, η αναστήλωση, η κατάχωση, η τοποθέτηση προστατευτικών στεγών, η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου και οι εργασίες που αποβλέπουν σε απόδοση σε χρήση ή σε φιλοξενία χρήσεων αποσκοπούν στη διατήρηση της υλικής υπόστασης και της αυθεντικότητάς τους, την ανάδειξη και εν γένει στην προστασία τους. Διενεργούνται σύμφωνα με μελέτη, η οποία εγκρίνεται από την Υπηρεσία ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, ή αν αυτές είναι μείζονος σημασίας, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Για την έγκριση της μελέτης απαιτείται να έχει προηγηθεί η τεκμηρίωση του μνημειακού χαρακτήρα του ακινήτου. Κατά την παρ. 2, Επείγουσες εργασίες συντήρησης και στερέωσης διενεργούνται με μέριμνα της Υπηρεσίας χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και χωρίς άλλη διατύπωση. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού τίθενται οι ειδικότεροι κανόνες που διέπουν την εκπόνηση των μελετών και την εκτέλεση των εργασιών, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος άρθρου. Αυτό αφορά ιδίως την καταγραφή, αποτύπωση, τεκμηρίωση, τοπογράφηση των μνημείων, την κατάρτιση των σχετικών αρχιτεκτονικών, δομοστατικών και διαγνωστικών μελετών, τις μελέτες συντήρησης, προστασίας, αναστήλωσης, ανάδειξης, διαχείρισης και ολοκληρωμένης χρήσης των μνημείων, την εφαρμογή συστημάτων ποιοτικού ελέγχου στα έργα συντήρησης και αναστήλωσης και κάθε άλλο συναφές ζήτημα. Ως εκ τούτου, στην προκειμένη υπό κρίση περίπτωση, εφόσον δεν κριθεί ότι απαιτούνται οικοδομικές εργασίες για την επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, δεν είναι αναγκαία η εκπόνηση μελέτης και η έγκρισή της από την Υπηρεσία.

4.12. Για την προστασία των μνημείων, τα άρθρα 56 και 57 του Ν.3028/2002 προβλέπουν και ποινικές κυρώσεις: οποιος καταστρέφει, βλάπτει, ρυπαίνει, καθιστά ανέφικτη ή δυσχερή τη χρήση ή αλλοιώνει τη μορφή μνημείου ή ανήκοντος σε συλλογή μουσείου πολιτιστικού αγαθού ή πολιτιστικού αγαθού που έχει τοποθετηθεί σε ανοικτό ή κλειστό δημόσιο, δημοτικό ή κοινόχρηστο χώρο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη. Αν η πράξη τελέσθηκε από αμέλεια, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών. Αν το μνημείο ανήκει στο δράστη επιβάλλεται φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών. Αν πρόκειται για μνημείο ιδιαίτερα μεγάλης αξίας και η πράξη έγινε στο πλαίσιο οργανωμένης εγκληματικής δραστηριότητας ή από πολλούς ενωμένους για την τέλεσή της, επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι (10) δέκα ετών. Κατά το άρθρο 66 του Ν.3028/2002, οποιος χωρίς την αναγκαία από το νόμο άδεια ή καθ' υπέρβαση αυτής διενεργεί σε μνημείο, σε αρχαιολογικό χώρο, ή σε ιστορικό τόπο, πράξη από αυτές που αναφέρονται στις διατάξεις των άρθρων 10 παρ. 2 - 4, 13, 14 και 15 τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών. Σύμφωνα με το άρθρο 67 του Ν.3028/2002, ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος μνημείου, ο οποίος εκτελεί τις υποχρεώσεις του για φύλαξη, διατήρηση ή συντήρησή του πλημμελώς και έτσι εκθέτει το μνημείο σε κίνδυνο, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών.

Γ. Διαδικασία διοικητικής αποβολής

4.13. Η ενδεικνυόμενη διαδικασία για την ανάκτηση δημοτικού ακινήτου είναι η προβλεπόμενη από τις διατάξεις του Α.Ν. 263/1968 “περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως των διατάξεων περί δημοσίων κτημάτων”, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 15 του Ν.719/1977. Η ενεργοποίηση αυτών των διατάξεων, για την έκδοση πρωτοκόλλου διοικητικής αποβολής, προϋποθέτει απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, γεγονός που καθιστά την διαδικασία διαφανή και δημοκρατικά νομιμοποιημένη. Το εν λόγω πρωτόκολλο διοικητικής αποβολής κοινοποιείται στον αυθαίρετο κάτοχο με δημόσιο όργανο. Κατά του προαναφερομένου πρωτοκόλλου επιτρέπεται άσκηση ανακοπής ενώπιον του αρμόδιου Ειρηνοδίκη, μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την ημέρα της κοινοποίησης. Ως εκ τούτου, η διαδικασία αυτή παρέχει και τις αναγκαίες δικαστικές εγγυήσεις για την εκ των υστέρων εξέταση της τήρησης της αρχής της νομιμότητας εκ μέρους του Δήμου. Η άσκηση της ανακοπής δεν αναστέλλει την εκτέλεση του πρωτοκόλλου, με αίτηση όμως του ανακόπτοντος ο Πρόεδρος Πρωτοδικών μπορεί με πράξη του να διατάξει την αναστολή εκτέλεσης μέχρι να εκδοθεί η απόφαση επί της ανακοπής. Κατά της απόφασης του Ειρηνοδίκη επιτρέπεται άσκηση έφεσης εντός τριάντα (30) ημερών, ενώπιον του Προέδρου Πρωτοδικών. Κατά της εφετειακής απόφασης δεν επιτρέπεται κανένα ένδικο μέσο. Η εκτέλεση του Πρωτοκόλλου διοικητικής αποβολής διενεργείται από τον Προϊστάμενο της Κτηματικής Υπηρεσίας που το εκδίδει με τη συνδρομή της Αστυνομικής Αρχής (Κοινή Απόφαση Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης αρ. 1132603/1222/24-11-1994, ΦΕΚ 883/28-11-1994 τ.Β). Για τον τρόπο απομάκρυνσης και φύλαξης των τυχόν υπαρχόντων κινητών πραγμάτων σε περίπτωση άρνησης του δικαιούχου να παραλάβει τα απομακρυνόμενα πράγματα, εφαρμόζεται η 101/1990 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (Ν.Σ.Κ.), καθώς σύμφωνα με την προαναφερόμενη Κ.Υ.Α. η Αστυνομική Αρχή δεν υποχρεούται για την φύλαξη των κινητών πραγμάτων). Πάντως, η εφαρμογή της διαδικασίας έκδοσης πρωτοκόλλου διοικητικής αποβολής δεν ενδείκνυται για κάθε περίπτωση κατάληψης δημοτικού ακινήτου, αφού πρέπει να συνεκτιμώνται όλες οι περιστάσεις υπό τις οποίες έχει αποκλειστεί η δημόσια χρήση, καθώς και η τυχόν ειδική νομική προστασία του ακινήτου.

Β. Συμπεράσματα

5.1. Είναι δεδομένο ότι όλες οι πλευρές συμφωνούν για την επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, ως χώρου πολιτισμού.

5.2. Η κατάληψη δημόσιων χώρων αποτελεί μια μορφή δράσης των ενεργών πολιτών απέναντι στην αδράνεια των δημοτικών αρχών για αξιοποίηση κτιρίων και υποδομών, αλλά προσκρούει σε απαγορευτικούς κανόνες και εντείνει τις συγκρουσιακές συνθήκες σε μια τοπική κοινωνία.

5.3. Η αστυνομική επιχείριση εκκένωσης ενός δημοτικού κτιρίου και ο αποκλεισμός της χρήσης του με εντολή της δημοτικής αρχής, ικανοποιεί μεν σχετικά αιτήματα, αλλά δυναμιτίζει αντιδράσεις και παρεμποδίζει το δικαίωμα του κοινού για απόλαυση κοινόχρηστου πράγματος.

5.4. Είναι θετικό ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, η σφράγιση συνοδεύθηκε από την έναρξη της διαδικασίας δημόσιας διαβούλευσης. Η σφράγιση της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης εκτείνεται όμως σε μια χρονική περίοδο πέραν των τριών (3) μηνών, κατά την οποία έχουν διεξαχθεί δημόσιες συζητήσεις για το θέμα, έχει εξαγγελθεί κατ' επανάληψη η επαναλειτουργία του χώρου κι έχει διενεργηθεί δημόσια διαβούλευση για τις επιθυμητές χρήσεις και τους όρους αξιοποίησης του κτιρίου. Επομένως, πρέπει να ανακοινωθούν τα αποτελέσματα της διαβούλευσης, ώστε να ληφθούν συγκεκριμένες αποφάσεις για την απόδοση του χώρου και πάλι στην κοινή χρήση.

5.5. Η διαδικασία αυτή, ενδεχομένως να είχε ολοκληρωθεί με ταχύτερους ρυθμούς, εάν είχε συγκροτηθεί και λειτουργούσε σε πιο τακτική και οργανωμένη βάση ο νέος θεσμός της Δημοτικής

Επιτροπής Διαβούλευσης, που προβλέπεται από το άρθρο 76 του Ν.3852/2010 (Πρόγραμμα “Καλλικράτης”), σε συνδυασμό με την ανάπτυξη των κατάλληλων εργαλείων διαδικτυακής υποστήριξης του έργου του. Η Διεύθυνση Διοίκησης και Αποκέντρωσης του Δήμου Αθηναίων περιλαμβάνει το Τμήμα Δημοτικού Συμβουλίου, το οποίο υποστηρίζει κι ένα Γραφείο Γραμματειακής Υποστήριξης Εκτελεστικής Επιτροπής και Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης. Ωστόσο, οι εργασίες της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης θα έπρεπε να διεξάγονται με μεγαλύτερη διαφάνεια και με δυνατότητα διαδικτυακής πρόσβασης στα σχετικά έγγραφα και διαδικασίες.

5.6. Το εθελοντικό Ανοιχτό Σχολείο για την εκμάθηση της Ελληνικής γλώσσας που λειτούργησε τέσσερα χρόνια στην Δημοτική Αγορά Κυψέλης αποτελεί μια δράση κοινωνικής αλληλεγγύης που λειτουργεί και σε άλλους δήμους της Χώρας. Ανεξάρτητα από τα συμπεράσματα της συγκεκριμένης δημόσιας διαβούλευσης, μια τέτοια εθελοντική δράση θα μπορούσε να οργανωθεί υπό την αιγίδα της εποπτείας δράσεων εθελοντισμού του Δήμου Αθηναίων και σε συνεννόηση με τον νέο δημοτικό θεσμό του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών που προβλέπεται από το άρθρο 78 του Ν.3852/2010 (Πρόγραμμα “Καλλικράτης”).

5.7. Η αγορά βιοκαλλιεργητών που λειτουργούσε κάθε Σάββατο στην αυτοδιαχειριζόμενη Δημοτική Αγορά Κυψέλης αποτέλεσε την αφορμή της επίμαχης επιχειρησιακής δράσης της αστυνομίας κατά την 18.8.2012. Η δημοτική αρχή επικαλέστηκε την έλλειψη πιστοποίησης και αδειοδότησης των πωλητών βιολογικών προϊόντων και την φερόμενη μη τήρηση φορολογικών υποχρεώσεων κατά την πώληση αγαθών. Η λειτουργία μιας λαϊκής αγοράς βιοκαλλιεργητών δεν φαίνεται να αποτελεί μια από τις ιδιαίτερα δημοφιλείς δυνατότητες χρήσης της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία απόψεων άλλων συλλογικοτήτων, μολονότι η καταγγέλλουσα Κίνηση Κατοίκων επισημαίνει ότι μετά την σφράγιση της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης στερήθηκε αυτό το “κεκτημένο” και οι κάτοικοι είναι υποχρεωμένοι να αναζητούν βιολογικά προϊόντα σε άλλες περιοχές της Αττικής. Η δημοτική αρχή θα μπορούσε να εξετάσει την αδειοδότηση της λειτουργίας σχετικής αγοράς στην πλατεία της Κυψέλης κάθε Σάββατο.

5.8. Η δημοτική αρχή δεν πρέπει να υπερτιμά τις περιορισμένες οικονομικές και πρακτικές δυνατότητές της για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς στις σύγχρονες συνθήκες κοινωνικοοικονομικής κρίσης δεν διαθέτει την πολυτέλεια να περιφρονεί και να απαγορεύει την προσφορά έργου από τους εθελοντές στους συμπολίτες τους, μέσα από δομές συνδιαχείρισης. Πρωτοβουλίες όπως οι κοινωνικές κουζίνες, δηλαδή η συμμετοχική παρασκευή φαγητού και η δωρεάν διανομή του σε ανθρώπους που το έχουν ανάγκη, εφόσον οργανώνονται χωρίς αποκλεισμούς και αθέμιτες διακρίσεις, αποτελούν σημαντικές εκφράσεις αλληλεγγύης μεταξύ πολιτών. Η αλληλεγγύη αποτελεί το μεγάλο ζητούμενο σήμερα, ενώ η “υπερρύθμισή” της θα ακύρωνε τον αυθόρμητο αλλά και ιδιωτικό χαρακτήρα της. Από καμία αρχή ή κανόνα προκύπτει ότι οποιαδήποτε ιδιωτική συλλογική πρωτοβουλία αλληλεγγύης που αναπτύσσεται σε δημόσιες συντεταγμένες οφείλει να τελεί υπό καθεστώς ειδικής αδειοδότησης.

5.9. Κατά την κριτική της για τον συγκεκριμένο αυτοδιαχειριστικό τρόπο λειτουργίας της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, η δημοτική αρχή υπονόησε τα υποκειμενικά κριτήρια με τα οποία διενεργήθηκαν λογοτεχνικές εκδηλώσεις παρουσίασης βιβλίων ή συγγραφέων. Ενώ ένας συγγραφέας έχει αρθρογραφήσει ότι εκλήθη στην Δημοτική Αγορά Κυψέλης παρόλο που ανήκε σε εντελώς διαφορετικό πολιτικό χώρο από τον κύρια εκπροσωπούμενο στην αυτοδιαχείριση, από την άλλη πλευρά, η διαπιστωμένα έντονη παρουσία συγκεκριμένων πολιτικών χώρων στην Δημοτική Αγορά ενδεχομένως να λειτουργούσε αποτρεπτικά για ενδιαφερόμενους ή εν δυνάμει συμμετέχοντες. Σύμφωνα με τους αυτοδιαχειριστικούς Κανόνες Λειτουργίας της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, οι αποφάσεις φαίνεται ότι λαμβάνονταν από ανοικτά και συμμετοχικά συλλογικά όργανα, ενώ το πλήθος των σχετικών εκδηλώσεων αποτελεί ένα - αριθμητικό έστω - στοιχείο πλουραλισμού.

Η όσο το δυνατόν αντιπροσωπευτικότερη εκπροσώπηση πολιτικών και κοινωνικών χώρων σε ένα μελλοντικό όργανο συνδιαχείρισης της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης θα αποτελέσει μια εγγύηση πλουραλισμού των μελλοντικών εκδηλώσεών της.

5.10. Η κατασταλτική επέμβαση των αρχών είναι ανεκτή όταν διαπιστώνονται παραβάσεις κανόνων δικαίου, αλλά με την πλήρη τήρηση των προβλεπόμενων διαδικασιών και με όσο το δυνατόν περισσότερες εγγυήσεις διαφάνειας και λογοδοσίας. Οι αστυνομικές ενέργειες που λαμβάνουν χώρα αιφνιδιαστικά ή εν κρυπτώ προκαλούν συνειρμούς περί παράνομης δράσης των αρχών, γεγονός που μπορεί να δυσχεράνει τις σχέσεις της δημοτικής αρχής με το κοινό, ακόμη κι όταν γίνονται με την παρουσία εισαγγελικού λειτουργού.

5.11. Η διαδικασία της απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου για την έκδοση πρωτοκόλλου διοικητικής αποβολής αποτελεί μια πρακτική που ακολουθείται από αρκετούς δήμους για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων των καταλήψεων δημοτικών κτιρίων ή χώρων. Πρόκειται για μια διαδικασία δημοκρατική, διαφανή και προβλεπόμενη από τον νόμο, ενώ το σχετικό θεσμικό πλαίσιο προβλέπει και την δυνατότητα της δικαστικής προσφυγής για την ανεξάρτητη εξέταση της συνδρομής της νομιμότητας. Ανάλογα βέβαια με την περίπτωση, τυχόν πρακτικές δυσκολίες για την ακολούθηση αυτής της διαδικασίας, σε συνδυασμό και με τις ιδιαίτερες περιστάσεις κάθε κατάληψης, ενδέχεται να δυσχεραίνουν την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων.

5.12. Όταν η επέμβαση των αρχών έχει επίπτωση σε αγαθά πολιτών (λ.χ. σε κινητά πράγματα), θα πρέπει να εξασφαλίζεται πλήρως ότι οι ενδιαφερόμενοι θα έχουν την δυνατότητα να αναλάβουν τα αγαθά που τους ανήκουν. Οι “επιχειρήσεις καθαριότητας” δεν επιτρέπεται να κατατείνουν σε φθορές ξένης ιδιοκτησίας και θα πρέπει να επιδεικνύεται ο σεβασμός σε κάθε αντικείμενο που ανήκει σε πολίτες. Στην προκειμένη περίπτωση, η καταγγέλλουσα Κίνηση Κατοίκων έχει επισημάνει ότι εντός της σφραγισμένης Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης υπάρχουν αντικείμενα (όπως πιάνο, έπιπλα, μικροφωνική εγκατάσταση κ.τ.λ.) που αγοράστηκαν από τους πολίτες και αφιερώθηκαν στην αυτοδιαχειριστική χρήση, ενώ τώρα εγείρουν ερωτήματα σχετικά με την τύχη αυτών των αντικειμένων.

5.13. Το κεντρικό ζήτημα κάθε προσπάθειας αυτοδιαχείρισης κοινωνικών αγαθών είναι η δέσμευση στις αρχές της ίσης μεταχείρισης και αποκλεισμού διακρίσεων. Καθώς οι αρχές αυτές δεσμεύουν κυρίως το κράτος και μόνο δευτερογενώς τους ιδιώτες, η παροχή εθελοντικής κοινωνικής υπηρεσίας και η συνεπαγόμενη αυτορρύθμιση πρέπει να τηρεί απαρέγκλιτα την ίση μεταχείριση και τον αποκλεισμό των διακρίσεων, καθώς προσιδιάζει σε παροχή δημόσιας υπηρεσίας. Όταν οι πρωτοβουλίες δημοτικού εθελοντισμού κινητοποιούνται ή ενθαρρύνονται από πολιτικούς χώρους κι όχι από τις δημοτικές αρχές ή από ιδιωτικές συλλογικότητες, ενέχουν εξ ορισμού το στοιχείο της μερικής μόνο εκπροσώπησης του κοινού, ακόμη κι αν κατά περίπτωση η εκπροσώπηση αυτή αποδεικνύεται πλειοψηφική. Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης έχει το καθήκον της διαμεσολαβητικής υπεράσπισης κάθε άμεσα θιγόμενου πολίτη από την δημοτική κακοδιοίκηση, ανεξάρτητα από ιδιότητες που θα αποτελούσαν λόγο διάκρισης στην ενάσκηση των δικαιωμάτων του.

VI. Προτάσεις

Έχοντας υπόψη τα ανωτέρω, ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης, προβαίνει στην διατύπωση των εξής προτάσεων προς τον Δήμαρχο Αθηναίων, για τη βελτίωση της δημοτικής διοίκησης και των σχέσεών της με το κοινό:

1. Να ανακοινωθούν τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης που διεξήχθη για την χρήση της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης.

2. Να αποφασιστεί η επαναλειτουργία του χώρου της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, ώστε να διασφαλιστεί ο δημόσιος προορισμός της ως νεότερο μνημείο, σύμφωνα με το σχετικό θεσμικού πλαισίου για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς.
3. Να εξακολουθήσει η παροχή εθελοντικών κοινωνικών υπηρεσιών, όπως το ανοιχτό σχολείο εκμάθησης Ελληνικής γλώσσας, σε συνεννόηση με το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών, και η διοργάνωση δράσεων κοινωνικής κουζίνας, είτε στο πλαίσιο της επαναλειτουργίας της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, είτε στο πλαίσιο εποπτείας δράσεων εθελοντισμού και της Διεύθυνσης Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Δήμου Αθηναίων.
4. Να εξεταστεί η δυνατότητα αδειοδότησης της λειτουργίας μιας λαϊκής αγοράς βιολογικών προϊόντων είτε στην Δημοτική Αγορά Κυψέλης, είτε στην πλατεία Κυψέλης.
5. Να εξεταστεί το ενδεχόμενο συνδιαχείρισης της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, από μια κοινή επιτροπή συμμετοχής εκπροσώπων του Δήμου και των τοπικών φορέων, με ευρεία αντιπροσωπευτικότητα, ώστε να διασφαλιστεί η συνέχιση πολιτιστικών εκδηλώσεων και συνελεύσεων στον χώρο αυτόν, με κριτήρια πλουραλισμού, ίσης μεταχείρισης και αποφυγής διακρίσεων. Στην κατεύθυνση αυτή θα συνέβαλε η ίδρυση μιας αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρίας για την διαχείριση των χώρων εκδηλώσεων της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης.
6. Να καταγραφούν τα κινητά αντικείμενα που βρίσκονται κλεισμένα στο ακίνητο της Δημοτικής Αγοράς Κυψέλης, ώστε να διευκρινιστεί ποιά από αυτά αφιερώθηκαν σε δημόσιους σκοπούς, οπότε και θα πρέπει να αξιοποιηθούν κατάλληλα και ποιά από αυτά αποτελούν ιδιωτική περιουσία πολιτών, οπότε θα πρέπει να αποδοθούν στους ιδιοκτήτες τους.
7. Να ακολουθείται η διαδικασία της έκδοσης πρωτοκόλλου διοικητικής αποβολής για την αντιμετώπιση των καταλήψεων κτιρίων, όταν είναι πρακτικά εφικτό, ώστε η σχετική απόφαση να λαμβάνεται από το Δημοτικό Συμβούλιο και να υπάρχει δυνατότητα δικαστικού ελέγχου της, αλλά και νόμιμης εκτέλεσής της.

ΑΘΗΝΑ 26 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2012

Ο ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΤΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΗ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Βασίλης Σωτηρόπουλος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ
25.11.2012

Οι φωτογραφίες ελήφθησαν στο πλαίσιο επιτόπιας έρευνα του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης στην Δημοτική Αγορά Κυψέλης στις 25.11.2012.

Κοινοποίηση:

1. κ. Θ.Λιβάνιο, Γενικό Γραμματέα Δ.Α.
2. Τμήμα Δημοτικού Συμβουλίου, Διεύθυνσης Διοίκησης και Αποκέντρωσης
3. κ. Α.Βαρελά, Αντιδήμαρχο Καθαριότητας
4. κ. Γ. Αναγνωστόπουλο, Αντιδήμαρχο Δημοτικής Αστυνομίας
5. κ. Ε. Κοντοσταθάκου, Αντιδήμαρχο Οικονομικών
6. Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης Δήμου Αθηναίων
7. Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών Δήμου Αθηναίων
8. Συμβούλιο 6ης Δημοτικής Κοινότητας Δήμου Αθηναίων
9. Τομέα Εθελοντισμού Δήμου Αθηναίων
10. Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης Δήμου Αθηναίων
11. Κίνηση Κατοίκων 6ης Δημοτικής Κοινότητας Δήμου Αθηναίων